

Interview with Olha Henik, Solotvin (IF_Sol_09_031)

Olha Petrivna Henik**Name:**

Klybus**Maiden name:**

IF_Sol_09_031**Code:**

1936**Born:**

Female**Gender:**

Ukrainian**Nationality:**

Post-Secondary Education (Accountant Technicum in Tlumach)**School:**

Tailor**Profession:**

31:30**Length:**

2009 ,13 אוגוסט חמישי**Date:**

Transcription:

Місце: Солотвин

Дата: 13 серпня 2009 р.

Интерв`юєр: Косьяненко Євгенія (КЄ)

ОП - Геник (Клибус) Ольга Петрівна, 1936 р.н., Солотвин.

00:01 Знайомство з ОП. Розповідає, що закінчила 3 курси Івано-Франківського педінституту, потім навчалась у Тлумацькому бухгалтерський технікум. Працювала машиністкою, інженером.

КЄ: Скажіть, що ви пам`ятаєте про єврейське населення?

ОП: Нічого я не можу вам сказати, бо я дитиною була, євреїв побили у 45 році, забрали. Їх побили німці, то знаю, що їх вели, побили і все. А які ті євреї Були, що вони були, то я дитиною була, і тем більше в мене була дуже строга мама, то я думала, що там світ кінчиться і там світ кінчиться. Така вулиця була у нас, не можна було ні туди, ні туди йти.

00:02 В мене мама була дуже строга. Я не дуже, що я могла? То, що знають.

КЄ: Ви казали євреї жили у центрі, так?

ОП: В самому центрі всі євреї жили, та я вже такі знаю слухі, всі в центрі жили євреї. Вони продавали, вони були зжилися з нашим народом. З нами, розумієте? Так що навіть наші

дівчата, є окремі, що виходили заміж за євреїв. Так що дуже добрі, ото так я слухі знаю. Полякі були. А полякі, то навіть великої різниці не були, полякі, моя мама навіть походить з родини польської. Моя мама - Марія Казимірівна.

00:03 КЄ: Скажіть, виходили заміж, ви казали, а часто це траплялось чи то були рідкі випадки?

ОП: Ні, часто траплялося, часто. Полякі, різниці не було ніж, дівчата виходили за поляків і поляки.

КЄ: Ні, я маю на увазі за євреїв.

ОП: Не. За євреїв рідко було. Окремі випадки були. Були такі випадки, що виходили за євреїв і виїжджали. Євреї забирали і виїжджали. Їхали в Америку, і вони тоді виїжджали, а так.

КЄ: Це вже після війни?

ОП: Ні, то ще до війни. Після війни не було євреїв вже. Тут забрали євреїв, десь по одному лишилося, і тоді вони верталися. Так що євреїв у нас мало залишилося.

КЄ: Скажіть, будь ласка, якось називали вулиці де жили євреї,

00:04 це їх поселення у центрі? Мали якусь назву народну?

ОП: Ну, наприклад, там де я жила, ми тут просто будувалися, а я жила в самому центрі, називалося Белеївка. А чого вона Белеївка називалася? А там називали, де Шевченко, там де жили німецька колонія, то як вони називали її, точно навіть не можу сказати, вже в голові не тримається. Долішня вулиця.

А чого вони її називали Долішня вулиця поняття не маю. Там німці жили, колонія німців там була. А тоді як війна почалася, німці сами і виїхали, всі до одного німці,

00:05 перед війною німці всі, всі в основному виїхали. Потому я знаю що там була колонія, бо моя ця вулиця, там жінка, вона прекрасно говорила по-німецьки і уже як у нас німці були, у нас же німці жили по квартирах, і у нас жив в квартирі німецький офіцер.

00:05 - 00:06 Розповідь про німецького офіцера і жінку Войну, яка добре спілкувалась по-німецьки.

КЄ: Скажіть, будь ласка, які були такі відомі євреї, може ви когось пам'ятаєте у Солотвині в центрі? Вот згадували аптекарів.

00:07 ОП: Не знаю, бо до нього із села ходили і всі ходили. Я не знаю, я Тим ніколи ні цікавилась, абсолютно, то таке. Може десь хтось мали зв'язки з євреями, є люди, що мали зв'язки, а у нас не було то заведено. З поляками ми ще так сяк мали зв'язки. У нас там через дорогу жила, жили поляки, Стоцька жила, що наші доглядали її, вона сама була німка, а вийшла заміж за поляка. Ну, тоже їх побили, під час війни, після війни, оці бандеровці ми кажемо. Побили їх. Пам'ятаєте був такий випадок, що там на Волині поляки побили українців, а тут українці побили поляків, ну і ті попали як раз під то, що їх побили.

00:08 КЄ: Ви кажете з поляками більше контакту було, так? А чому з євреями не було?

ОП: Ну був з євреями контакт, був контакт в основному з євреями, бо вони продавали, а народ купував. Але щоб молодіж так знаєте, євреї є євреї.

КЄ: Не дозволяли чи що?

ОП: Ні, самі молоді не йшла. І в нас, якщо євреї були молоді, то молоді євреї йшли вчитися, в Солотвині вони не затримувалися, що в Солотвині буде, з ким буде, в кого буде вчитися?

КЄ: А куди йшли вчитися?

ОП: У Франківськ.

КЄ: Скажіть, діти єврейські, вони навчались десь у Солотвині?

і школа разом. [церква](#) ОП: Булла їхня школа, школа була,

00:09 Там тепер склад.

КЄ: А разом, ви маєте на увазі, що одна будівля?

ОП: Одна будівля, разом була, і школа була там і єврейські діти там вчилися. То великий будинок, ви не бачили той будинок?

КЄ: Та, мабуть, бачили. А як називалась ця школа?

ОП: Кірха, по-моєму.

КЄ: А ще якісь були будівлі єврейські, куди ходили євреї?

ОП: Весь центр був єврейський, весь центр був єврейський. Але його радянська влада переробила на квартири. А таке були якісь вони мали, ну, розважальні, то нічого в них не було. В євреїв нічого не було.

00:10 КЄ: А ви может пам`ятаєте чи може чули які свята були у євреїв?

ОП: Я не знаю. Я тим не цікавилась, я не знаю. Треба старших людей питати. Підійшли тут нижче, тут є старші, такі, що вони в тот час жили, вони би вам все сказали. Я не знаю, може з ваших хтось був у них, а може і не був.

00:10 - 00:11 Підказує до кого ще можна звернутися.

КЄ: Скажіть, а може ви чули якісь розповіді про єврейське кладбище?

ОП: Є.

КЄ: Що розповідають?

ОП: Ну, що розповідають, після того тільки, після того як, до війни тільки одного єврея там похоронили. Більше нікого.

КЄ: А кого?

. Він був зубний лікар. Такий гарний зубний лікар. Сини його виїхали в Ізраїль. Мав [Кукера](#) ОП:]. Тоже з нашими дівчатами пожинилися. Один взяв гуцулячку, а другий, а [2](#), [1](#)два сина [другий - я не знаю. Тоже нашу дівчину взяв, не тут у нас, а десь у Калуші.

, ми жили разом [Тайк](#) 00:12 Кукера похоронили по тодішньому їхньому звичаю. А так у нас був з ними, там у будинку, ми ще не жили, на квартирі ми жили. То Тайк, він похоронен на нашому кладовищі. Так, нормально. Його син у Москві працює, дуже великий начальник. З газом, Пилип Пилипович він, той Тайк. [Тайк-молодший](#) зв`язаний, так що він приїжджав, той

КЄ: Молодший?

ОП: Молодший. То старий, Тайк, Тайк Майкл, Майкл старий називався. Бо ми разом жили. А, Тайк з нею ожинився, [Надвірної](#). Ми жили в одному домі, то мама булла сама з [Лотта](#)мама дуже багатого

00:13 єврея дочка. Вона знала польську мову, вона мені розказувала, що її як узяли на допрос, ну як то буде по-українськи? Ну взяли її, слідчаї немецькі, взяв її запитувати, на допит узяв її, то заставив її по-польські молитись, а вона ж знала польську мову, бо вона була високо освідчена, і вона молилася на польській мові і він їй сказав, що може бути. Хлопців обрізали, а дівчат не обрізували, та й вона так виховалась. Казала, що булла в дуже тяжких руках. Мала і Фімка. То Фімка по-російськи, Пилип по-українськи. [Майя](#) вона Майю, була в них

КЄ: Лота - це мати

00:14 Майкла Тайка?

ОП: Не, Пилипа.

КЄ: Дружина Майкла Тайка і мати молодшого.

ОП: Так, вони після війни вернулися до нас, сюди ще. А так євреї до нас більше не верталися ніхто. Як приїжджали, то чужинці приїжджали, такі місцеві євреї, це - місцевий єврей. Цей єврей був дуже бідний, а вона булла з дуже багатой родини, але вона з Надвірної.

КЄ: Лотта.

ОП: Лотта. В неї такі замашкі панські були, знаєте. Вона не навчана булла нічого робити, вона хотіла все мати, але робити вона не вміла. Бо я жила з ними, вони жили внизу, я - наверху, на другом поверсі ми жили.

КЄ: А які вони может свята празднували? Коли ви рядом з ними жили.

ОП: Я навіть не.

00:15 В нас ще була вчителька Колесничка, то вони сходились, та й вони тут. В мене дрібні діти були, маленькі, то не до них було. Є, знаєте що я вам зараз скажу, зараз хоть і єврей, но він не єврей.

КЄ: А що це значить?

ОП: Це значить то, що він вже не каже що він єврей. Розумієте? А каже що він українець, росіянин, або ще якоїсь. В нас вчителька була- Колеснік, вона по чоловіку Колеснік, а як з дому не знаю, но вона типова єврейка була.

Розповідає про свою стару родичку, яка прийшла до нас.

КЄ: Скажіть, будь ласка, ви казали,

останнього ховали і за єврейським обрядом. А це що означає? [Кукера](#) 00:16 що

ОП: Я не знаю, я туди не ходила. Але я знаю, бо казали похоронили по єврейському.

ОП: Там може ви чули є щось таке чого не роблять християни, наприклад, коли ховають?

ОП: Не знаю, не буду казати. Я ніколи не цікавилася євреями. Вони мене абсолютно.

КЄ: Скажіть, будь ласка, а ми вот чули, що дуже цікаво святкують Різдво у Солотвині?

ОП: Цікаво святкують?

КЄ: Колядують чи щось таке? Можете розповісти як ви святкуєте Різдво?

ОП: Я вам скажу як моя мама святкувала.

00:16 - 00:19 Розповідає про українські Різдвяні страви, які готувала її мама.

КЄ: Скажіть по поводу колядок, пам`ятаєте якісь колядки?

ОП: Колядки в нас «Бог Предвічний» у нас колядують. У нас не колядують такі, ну я знаю.

КЄ: А ви можете її заспівати, чи слова розказати?

ОП: Слова є в будь-якому довіднику, я вам можу дати. У нас по-літературному колядують. В нас нема ні яких, як ото вселх: «Ой, прийшла, та й відійшла». В нас так як у книжці, так у нас і колядують «Бог Предвічний» колядують, 00:20 «Христос родився» колядують, на Йордан колядують «Ой, там на водах на Йорданах»

00:20 - 00:21 Співає колядку, та розповідає коли і як треба колядувати.

КЄ: А що роблять на Йордан?

ОП: Йордан 18 числа другий Святий вечор, теж готують, страви такі всякі.

КЄ: Скажіть, будь ласка, перевдягались якось?

ОП: Це, кожна хата перевдягалась, колись, тепер вже не так. А колись то, що хочите. То, знаєте, то йшли такі, дуже, тепер вже то заніхало. А колись шопка йшла.

КЄ: А що це?

ОП: А це такі ляльки. Знаєте, така будка маленька зроблена,

00:22 така будка і там такі ляльки в шопці цей. Ну, там усе то на релігійну тематику.

Фрагмент репліки, яку вимовляють під час вистави.

ОП: А були ще такі, що хлопці, дівчата збирались, перевдягались теж, то як воно би вам сказав, бо він в тому ходив, я то ніколи не ходила. [Микола Дмитрович](#) називалося, то

КЄ: Вони разом ходили?

є таке, то він звідти і вони там, у [Старуні](#). ОП: Вони ходили від села, його мама з села, тут село тому селі, там мої діти вже не ходили. При радянській владі не дозволяли ходити, у нас ніхто не ходив, діти, я котигорично, ми більше були комунисти,

00:23 нам було не до того.

КЄ: Коли ще ходили, то в кого перевдягались?

ОП: Перевдягались в офіцера, в солдата в якогось, дід, єврея, жида. Не казали єврей - жид. Жид йшов набере тих всяких тряпок, всього набере, всяких черевиків, всяких, да і міняє. Кричить: «Мешти, лайки, мешти»

КЄ: Що кричить?

ОП: Так, тільки під хатою: «Уже решти кому дати», таке, так бавилися.

КЄ: Як це виглядало? Що одягали, якщо хотіли перевдягтись євреєм? Які речі одягали?

ОП: Які речі? Якісь штани такі грязні, такі старі, такий тлумак старий.

00:24 А євреї які? Вони такі, так одягались. Зав`яже там бороду, переважно всі бороди мали.

Таке одягались.

КЄ: А якісь маски були?

ОП: І маски мали. Хто мав, хто не хотів щоб його впізнали, брали маски.

КЄ: Самі робили?

ОП: Самі, а хто ж тоді, самі все робили, молодьож, збиралися. Но в нас то не робили, в нас дуже було строго при радянській владі, в нас дуже було строго. Ну, рахуйте, я, мені було шість, десять років, що я могла знати? Вже радянська влада була. Десять років вже, 46 рік, то вже повністю були тут у нас. Ніхто, нічого, все. Тим більше ми жили біля райкому там близько.

00:25 У нас секретарі райкомів жили, що були єврейські і польські хати - повигоняли всю ти. Одних побили, других. Польські хати попалили, а єврейські полишались. Хіба як була польська хата, так впритул до нашої хати - українців - то тоді лишали, бо аби та хата не завалилася. А дурниці такі були, такі, знаєте, межусобиці були, недобре було.

00:25 - 00:29 Розповідає про те, як її мати боялася коли вбивали поляків і ховала ОП у зарослях саду. Розповідає, що бачила повішених німцями людей. Сказала, що про Шварцієво не чула і про євреїв більше нічого не може сказати, рекомендувала звернутися до більш літніх людей.

КЄ: Скажіть, ви бачили колись єврейське весілля?

ОП: Не, чула, розказували.

КЄ: А що розказували?

ОП: А, всякі розказували небилиці. Що вони там кров`ю, що вони десь у бочці, ото таке всяке. Що вони в бочці з кров`ю скачуть, щось таке, то неправда.

КЄ: Це на весілля?

ОП: Це просто лякали дітей Тим, не йдіть, не лізьте. Були євреї багаті, були дуже багаті євреї у нас.

КЄ: А окрім торгівлі чим ще займались?

ОП: Вони садили полем, вони мали городи,

00:30 вони садили, вони займалися господарством і були окремі. Але люди робили, вони не робили, євреї не робили. Наймали таких людей, щоб вони ходили і робили, а самі вони не робили.

КЄ: Це завжди чи по якимось дням?

ОП: Коли треба було, тоді звали. Тут у нас, де ми живемо, там в долині був будинок єврейський, і на тій стороні були єврейські, оце вся вулиця була єврейська. А центр, то весь євреї були.

КЄ: А як називалась вулиця?

ОП: Зараз вона називається, я не знаю як вона називалась, Купчєківка напевно.

КЄ: А вона і зараз Купчєківка?

ОП: Ні, зараз Сечових Стрельців.

00:30 - 00:31 Розповідає, що при радянській владі називалась ця вулиця Червоноармійська.

Каже, що є поселення близько, яке має назву Купчківка.

English translation of transcription:
Not yet.

Description:

Pre- World War II life in Solotvin.

Ukrainians, Poles, Germans and Jews in Solotvin.

Jewish residents of Solotvin.

Ukrainian Christmas Traditions.

Ukrainian Nativity Scene Characters.

Interviewer: Evgenia Kosyanenko

[Stanislawow \(Ivano-Frankivsk\)](#) **Community:**

<http://www.jgaliciabukovina.net/he/node/111749> **Source URL:**